

פרשת לך-לך תשע"ט
אמונתו של אברהם

בראשית פרק י"א

(כט) וַיִּקַּח אַבְרָם וַנְחֹר לְהֵם נָשִׁים שֵׁם אִשְׁתּוֹ אַבְרָם שָׂרִי וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ נְחֹר מִלְכָּה בַת הָרֶן אֲבִי מִלְכָּה וְאֲבִי יִסְכָּה : (ל) וַתְּהִי שָׂרִי עֲקָרָה אִין לָהּ וָלֵד : (לא) וַיִּקַּח תֵּרַח אֶת אַבְרָם בְּנוֹ וְאֵת לוֹט בֶּן הָרֶן בֶּן בְּנוֹ וְאֵת שָׂרִי כַלְתּוֹ אִשְׁתּוֹ אַבְרָם בְּנוֹ וַיֵּצְאוּ אֹתָם מֵאוּר כַּשְׁדִּים לְלֶכֶת אֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ עַד חָרָן וַיֵּשְׁבוּ שָׁם : (לב) וַיְהִי יָמֵי תֵרַח חֲמֵשׁ שָׁנָיִם וּמֵאָתַיִם שָׁנָה וַיָּמָת תֵּרַח בְּחָרָן :

רש"י
(כט) **יסכה** - זו שרה, על שם שסוכה ברוח הקודש, ושהכל סוכין ביפיה. ועוד יסכה לשון נסיכות, כמו שרה לשון שררה : (לא) **ויצאו אתם** - ויצאו תרח ואברם עם לוט ושרי : (לב) **וימת תרח בחורן** - לאחר שיצא אברם מחרון ובה לארץ כנען והיה שם יותר מששים שנה, שהרי כתוב (יב ד) ואברם בן חמש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרון, (פסוק כו) ותרח בן שבעים שנה היה כשנולד אברם, הרי מאה ארבעים וחמש לתרח כשיצא אברם מחרון, עדיין נשארו משנותיו הרבה.

ולמה הקדים הכתוב מיתתו של תרח ליציאתו של אברם, שלא יהא הדבר מפורסם לכל ויאמרו לא קיים אברם את כבוד אביו שהניחו זקן והלך לו, לפיכך קראו הכתוב מת, שהרשעים אף בחייהם קרויים מתים, והצדיקים אף במיתתן קרויים חיים, שנאמר (שמואל ב' כג כ) ובניהו בן יהוידע בן איש חי : **בחרן** - הנו"ן הפוכה, לומר לך עד אברם היה חרון אף של מקום בעולם :

בראשית פרק י"ב

(א) וַיֹּאמֶר יְקֹוֹק אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ מֵאֶרֶץ עַד וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבְּיַת אָבִיךָ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲרָאָךְ : (ב) וְאַעֲשֶׂה לְגוֹי גָּדוֹל וְאַבְרָכְךָ וְאֶגְדַּלְהָ שְׁמָהּ וְהִיא בְרָכָה : (ג) וְאַבְרָכָה מִבְּרָכֶיךָ וּמִקְלָלְךָ אֶאֱרָא וְנִבְרָכוּ בְךָ כָּל מְשֻׁפְחוֹת הָאָדָמָה : (ד) וַיֵּלֶךְ אַבְרָם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹוֹי יְקֹוֹק וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ לוֹט וְאַבְרָם בֶּן חֲמֵשׁ שָׁנָיִם וְשִׁבְעִים שָׁנָה בְּצֵאתוֹ מִחָרָן : (ה) וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שָׂרִי אִשְׁתּוֹ וְאֵת לוֹט בֶּן אָחִיו וְאֵת כָּל רְכוּשָׁם אֲשֶׁר רָכְשׁוּ וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרָן וַיֵּצְאוּ לְלֶכֶת אֶרֶץ כְּנָעַן וַיָּבֹאוּ אֶרֶץ כְּנָעַן : (ו) וַיַּעֲבֹר אַבְרָם בְּאֶרֶץ עַד מְקוֹם שָׁכָם עַד אֵלוֹן מוֹרָה וְהַכְּנַעֲנִי אָז בְּאֶרֶץ : (ז) וַיֵּרָא יְקֹוֹק אֶל אַבְרָם וַיֹּאמֶר לֹזְרַעַךְ אִתְּךָ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת וַיְבִן שָׁם מִזְבֵּחַ לִיקְוֹק הַנְּרָאָה אֱלֹוֹי : (ח) וַיַּעֲתֶק מִשָּׁם הַהָרָה מְקַדָּם לְבֵית אֵל וַיֵּט אֶהְלֵה בֵּית אֵל מִיָּם וְהָעֵי מְקַדָּם וַיְבִן שָׁם מִזְבֵּחַ לִיקְוֹק וַיִּקְרָא בְּשֵׁם יְקֹוֹק : (ט) וַיִּסַּע אַבְרָם הַלֹּדֶז וַנְּסוּעַ הַנְּגָבָה :

רש"י
(א) **לך לך** - להנאתך ולטובתך, ושם אעשך לגוי גדול, וכאן אי אהה זוכה לבנים. ועוד שאודיע טבעך בעולם : (ב) **ואעשך לגוי גדול** - לפי שהדרך גורמת לשלשה דברים ממעטת פריה ורביה, וממעטת את הממון, וממעטת את השם, לכך הוזקק לשלש ברכות הללו שהבטיחו על הבנים, ועל הממון, ועל השם. (וזהו ואגדלה שמך, הריני מוסיף אות על שמך, שעד עכשיו שמך אברם מכאן ואילך אברהם, ואברהם עולה רמ"ח כנגד איבריו של אדם) : **ואברכך** - בממון : **והיה ברכה** - הברכות נתונות בידך, עד עכשיו היו בידך, ברכתך את אדם ואת נח ואותך, ומעכשיו אתה תברך את אשר תחפוץ. דבר אחר ואעשך לגוי גדול זהו שאומרים אלהי אברהם, ואברכך זהו שאומרים אלהי יצחק, ואגדלה שמך זהו שאומרים אלהי יעקב. יכול יהיו חותמין בכולן, תלמוד לומר והיה ברכה, בך חותמין ולא בהם : **מארצך** - והלא כבר יצא משם עם אביו ובה עד לחרון, אלא כך אמר לו התרחק עוד משם

וצא מבית אביך : **אל הארץ אשר אראך** - לא גלה לו הארץ מיד, כדי לחבבה בעיניו, ולתת לו שכר על כל דבור ודבור. כיוצא בו (בראשית כב ב) את בנדך את יחידך אשר אהבת את יצחק, כיוצא בו (כב ב) על אחד ההרים אשר אומר אליך, כיוצא בו (יונה ג ב) וקרא עליה את הקריאה אשר אנכי דובר אליך : (ג) **ונברכו בך כל משפחות האדמה** - יש אגדות רבות, וזהו פשוטו אדם אומר לבנו תהא כאברהם, וכן כל ונברכו בך שבמקרא, וזה מוכיח (בראשית מח כ) בך יברך ישראל לאמר ישימך אלהים כאפרים וכמנשה : (ה) **אשר עשו בחורן** - שהכניסן תחת כנפי השכינה, אברהם מגייר את האנשים, ושרה מגיירת הנשים, ומעלה עליהם הכתוב כאלו עשאו. ופשוטו של מקרא עבדים ושפחות שקנו להם, כמו (שם לא א) עשה את כל הכבוד הזה, (במדבר כד יח) וישראל עושה חיל, לשון קונה וכונס : (ו) **ויעבר אברם בארץ** - נכנס לתוכה : **עד מקום שכם** - להתפלל על בני יעקב כשיבאו להלחם בשכם : **אלון מורה** - הוא שכם, הראהו הר גריזים והר עיבל ששם קבלו ישראל שבועת התורה : **והכנעני אז בארץ** - היה הולך וכובש את ארץ ישראל מזרעו של שם, שבחלקו של שם נפלה כשחלק נח את הארץ לבניו, שנאמר (בראשית יד יח) ומלכי צדק מלך שלם, לפיכך (פסוק ז) ויאמר ה' אל אברהם לזרעך אתן את הארץ הזאת, עתיד אני להחזירה לבניך שהם מזרעו של שם : (ז) **ויבן שם מזבחה** - על בשורת הזרע ועל בשורת ארץ ישראל : (ח) **ויעתק משם** - אהלו : **מקדם לבית אל** - במזרחה של בית אל. נמצאת בית אל במערבו, והוא שנאמר בית אל מים : **אהלו** - אהלה כתיב, בתחלה נטה את אהל אשתו ואחר כך את שלו : **ויבן שם מזבחה** - נתנבא שעתידין בניו להכשל שם על עון עכן והתפלל שם עליהם : (ט) **הלוך ונסוע** - לפרקים, יושב כאן חדש או יותר ונסוע משם ונוטה אהלו במקום אחר, וכל מסעיו הנגבה ללכת לדרומה של ארץ ישראל והוא לצד ירושלים שהיא בחלקו של יהודה, שנטלו בדרומה של ארץ ישראל הר המוריה שהיא נחלתו :

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.

בראשית פרק יד

(יח) ומלכי צדק מלך שלם הוציא לחם ויין והוא כהן לאל עליון: (יט) ויברכהו ויאמר ברוך אברהם לאל עליון קנה שמים וארץ: (כ) וברוך אל עליון אשר מגן צריך בידך ויתן לו מעשר מפל:

רש"י

(יח) ומלכי צדק - מדרש אגדה הוא שם בן נח: לחם ויין - כך עושים ליגיעי מלחמה, והראה לו שאין בלבו עליו על שהרג את בניו. ומדרש אגדה רמז לו על המנחות ועל הנסכים שיקריבו שם בניו: (יט) קונה שמים וארץ - כמו (תהלים קלד ג) עושה שמים וארץ, על ידי עשייתו קנאן להיות שלו: (כ) אשר מגן - אשר הסגיר, וכן (הושע יא ח) אמגנך ישראל:

רמב"ל

(יח) ומלכי צדק מלך שלם - היא ירושלים, כענין שנאמר (תהלים עו ג) ויהי בשלם סוכו. ומלכה יקרא גם בימי יהושע "אדני צדק" (יהושע י א), כי מאז ידעו הגוים כי המקום ההוא מבחר המקומות באמצע הישוב, או שידעו מעלתו בקבלה שהוא מכוון כנגד בית המקדש של מעלה ששם שכנתו של הקדוש ברוך הוא שנקרא "צדק". ובבראשית רבה (מג ו) המקום הזה מצדיק את יושביו, ומלכי צדק אדוני

צדק, נקראת ירושלים צדק, שנאמר (ישעיה א כא) צדק ילין בה: והזכיר והוא כהן לאל עליון - להודיע כי אברהם לא היה נותן מעשר לכהן לאלהים אחרים, אבל מפני שידע בו שהוא כהן לאל עליון נתן לו המעשר לכבוד השם. והרמז לאברהם מזה, כי שם יהיה בית אלהים, ושם יוציא זרעו המעשר והתרומה, ושם יברכו את ה': ועל דעת רבותינו (נדרים לב ב) שאומרים כי מלכי צדק הוא שם בן נח, הלך מארצו לירושלים לעבוד שם את ה', והיה להם לכהן לאל עליון, כי הוא אחי אביהם הנכבד, כי ירושלים מגבול הכנעני היא מעולם: ורש"י כתב למעלה (יב ו) והכנעני אז בארץ, היה הולך וכובש את ארץ ישראל, מזרעו של שם זקנו של אברהם, שבחלקו של שם נפלה כשחלק נח לבניו את הארץ (ספרא קכו), שנאמר ומלכי צדק מלך שלם. ואין זה נכון, כי "גבול הכנעני מצידון" (לעיל י ט) יכלול כל ארץ ישראל, וגבול בני שם במזרח ממשא רחוק מארץ ישראל: אבל אם חלק נח לבניו הארצות ונתן לשם ארץ ישראל היה זה "כמחלק נכסיו על פיו", וישבו בה בני כנען עד אשר ינחיל אותה השם לזרע אוהבו, כאשר הזכרתי כבר (לעיל י טו): והוא כהן לאל עליון - בעבור היות בכל העמים כהנים משרתים למלאכים הנקראים "אלים", כענין שנאמר (שמות טו יא) מי כמוכה באלים, יקרא הקדוש ברוך הוא "אל עליון", וענינו התקיף הגבוה על כל גבוהים, כמו יש לאל ידי (להלן לא כט). ומלכי צדק לא הזכיר השם, אבל אברהם אמר ה' אל עליון (להלן פסוק כב): (יט) קונה שמים וארץ - כתב רש"י קונה כמו עושה, על ידי עשייתו קנאן להיות לו. ואלה שני פנים הם. ואולי כן הדבר שיבא לשון קנין בענין העשייה, וכן כי אתה קנית כליותי (תהלים קלט ג), שיכפול תסוכני בבטן אמי, וכן הלא הוא אביך קנך הוא עשך ויכוננך (דברים לב ו). כי הלשון יאמר "קנין" בעשייה. וההפך אשר עשו בחרן (לעיל יב ה), קנו. ומאשר לאבינו עשה (להלן לא א): והנכון מה שאמר עוד קנאן להיות לו, כי כל אשר לאדם יקרא קנינו. ויקראו הצאן "מקנה" בעבור היותו עיקר רכוש האדם. ולשון חכמים (ב"מ י א) המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו. הבטה בהפקר קניא (שם קיא א). חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו (שם יא א). וכן בכל מקום תבוא להם במקום זכיה, כלומר שהוא שלו. ולזה נתכוין אונקלוס שתרגם דקניניה, ולא אמר "קנה": (כ) ויתן לו מעשר מכל - אברהם לא רצה לקחת לעצמו מחוט ועד שרוך נעל, אבל חלק הגבוה הפריש לתתו לכהן, ומלך סדום יצא לקראת אברהם אל עמק שוה לכבדו, והלך עמו עד שלם שהוציא מלכי צדק לחם ויין לעם אשר ברגליו, ולא בקש מלך סדום ממנו דבר, אבל כאשר ראה נדיבת לבו וצדקתו שנתן המעשר, אז בקש גם הוא הנפש בדרך צדקה, ואברהם בטח באלהיו שיתן לו עושר ונכסים וכבוד ולא רצה לקחת ממנו דבר, והשיב לו כל רכוש סדום שהוא שלו וכל רכוש עמורה להשיב אותו לבעליו, כי בכל בקש ממנו הנפש ובכל היתה טענתו, שלא יאמרו הם העשירו את אברהם. ושאר המקומות הנזכרים לפי חרב הכו אותם, ולא לקחו מערי המלכים רק רכוש סדום ועמורה, כי בעבור שאבדו מלכיהם נשארו עזובות עריהם: ויתכן שיהיה זה מה שאמר "אם מחוט ועד שרוך" ישאר בידי מכל הרכוש הבא אלי מכולכם, "וואם אקח מכל אשר לך" ברכושך שנתת אתה לי: